

Lövträ framtidens byggnadsmaterial?

Tänk dig en ytterpanel i vackert grånad asp, fönster i ek och kanske ett värmebehandlat trallgolv.

Det här kan vara framtidens byggnadsmaterial. Men än så länge vet konsumenterna knappt att de finns och branschen klarar inte att få fram dem.

Av Kerstin Haggren
kerstin.haggren@smp.se
0470-77 06 26

Virke av lövträ är en outnyttjad resurs i Sverige. Harald Säll, jägmästare och doktor i virkeslära, är en av dem som gärna propagerar för löv som byggnadsvirke och som tror att vi snart är tvungna att ta vara på denna resurs – på grund av virkesbrist.

– Frågan är om man kan hitta nya användningsområden för lövträ som kan motivera en satsning från träbranschen.

Trädgårdshus

Harald Säll är övertygad om att det borde gå. Ett litet exempel står just nu på universitetsområdet i Växjö. Ett trädgårdshus, resultatet av ett samarbete mellan Träcentrum och Smålandsgruppen, byggd i

Värmebehandlat trä blir både rötbeständigt och formstabilt, berättar Harald Säll som i ena handen har en bit ljus asp och i den andra värmebehandlat virke av samma träslag. Av värmen får träet en brun ton, som liknar de tropiska träslagen. Foto: LARS-GÖRAN RYDQVIST

asp, ek och ask i vacker kombination.

– Asp var något man använde redan på Linnés tid. Framför allt till takspån och källarbjälkar för att det håller bra.

Underhållsfritt

Men någonstans på vägen försvann kunskapen och asp blev mer eller mindre

ett skräpträd. Det är svårt att förstå när man se den vackra silverglitrande asppanelen på det lilla trädgårdshuset. Asp klarar sig obehandlat och får då en naturligt grå lyster. Vackert och underhållsfritt.

Björk, vårt tredje största träslag, är dessutom det starkaste och mest böjliga,

men utnyttjas mycket lite. Perfekt virke för limträbalkar, menar Harald Säll. I Norge har man provat att bygga större byggnader, bland annat kyrkor, med björk i bärande konstruktioner.

I både Norge och Finland är man betydligt bättre på att använda lövvirke som byggnadsmaterial. I Fin-

En femtedel av skogstillväxten

Varje år växer våra skogar med 100 miljoner kubikmeter. Ungefär en femtedel av den tillväxten är lövträ. Men av de 20 miljoner kubikmeter avverkas mindre än hälften och endast en procent blir till sågat virke. I exempelvis Finland är man betydligt bättre på att utnyttja lövvirke. Produktionen är ungefär fyra gånger så stor som den svenska.

Björk är det tredje största träslaget i Sverige, följt av asp. Både björk och asp används som byggnadsvirke i våra grannländer.

land har man med stor framgång tagit fram metoder att värmebehandla trä, som därmed får nya förbättrade egenskaper samtidigt som färgen mörknar och påminner om de tropiska träslagen. Vilken brun nyans det får beror på träslag. Ek blir mörkbrunt som teak, den annars så ljusa aspen blir gyllenbrun.

Rötbeständigt

– Tyskland är en stor marknad för värmebehandlat trä, som är både rötbeständigt och formstabilt. Värmebehandlat trä av både fur, gran, björk och asp används som ytterpanel eller som trallvirke, i stället för tryckimpregnerat.

Trots framgången i våra grannländer är marknaden nästan obefintlig i Sverige.

– Vi har hamnat i ett slags moment 22. Efterfrågan är inte tillräckligt stor för att branschen ska satsa och då finns det heller ingen avsättning för skogsägarens lövtimmer.

Problem för sågverk

Endast en liten, liten del av tillväxten i de svenska skogarna blir till lövvirke. I stället så är det fortfarande gran och fur som dominerar på brädgårdarna. Fina stockar av björk och asp hamnar i vedhögen. De sågverk som specialiserat sig på lövvirke har stora problem att hitta råvara, eftersom man inte löst hanteringsproblemen i skogen.

Om branschen klarar att lösa den knuten borde det bli till gagn för alla husbyggare som vill prova nya trämaterial.